

Kävin Etiopiassa.

Vierailu Afrikan mantereella oli elämäni toinen – vuosituhannen alussa nuorena toimittajana osallistuin lehdistömatkalle, jolla tutustuimme suomalaisiin kehitysyhteistyökohteisiin Mosambikissa ja Etelä-Afrikassa. Reissu avarsi merkittävästi nuoren miehen maailmankuvaa. Kuljin Visa-kortti taskussani keskellä köyhyyttä, jollaista en kotona ollut osannut kuvitella.

Yhdeksäntoista vuotta myöhemmin, aivan toisessa Afrikan valtiossa, tämä tietynlainen tunne oli täsmälleen sama. Kaksi vuosikymmentä oli kulunut, teknologia kehittynyt, koko maailmanpoliittinen tilanne asettunut uuteen asentoon, mutta etiopialaisella maaseudulla puutetta oli edelleen samoista asioista kuin Mosambikissa silloin.

Kävimme muun muassa kylässä, joka vasta jokunen vuosi sitten oli saanut kaivon. Sitä ennen juomavesi oli haettu viereisestä joesta ja siivilöity pahimmat epäpuhtaudet hampaiden välissä pois. Kyläläiset vartioivat kaivoa kuin kalleinta aarrettaan, sillä sitä se heille oli.

Eräässä koulussa puolestaan oli yhtä opettajaa kohti 55 oppilasta. Viidenneltä luokalta eteenpäin opetuskielenä oli englanti, mikä tuntui mahdottomalta – opettajathan eivät itsekään osanneet sitä. Toisaalta tilanne oli hyvä, sillä toisin kuin monissa muissa Afrikan maissa, Etiopiassa opettajat tulevat yleensä paikalle.

Asiat, jotka otamme itsestäänselvyytenä, eivät sellaisia ole. Ei myöskään ole suomalaisen köyhyyden vähättelyä todeta kehitysmaiden köyhyyden olevan erilaista. Tietenkään elämä tällaisissa olosuhteissa ei ole pelkkää kärsimystä ja kurjuutta, näimme maaseudulla paljon myös toivoa, iloa ja pieniä edistysaskelia, mutta epäsuhta oman elämämme turvallisuuteen on silti pysäyttävä. Ehkä sen voi todella tajuta vasta nähdessään sen omin silmin.

Addis Abebassa delegaatiollemme avautuikin sitten toisenlainen, yhtä lailla todellinen kuva Etiopiasta ja Afrikasta. Jos maaseudulla asiat muuttuvatkin hyvin hitaasti, maa ja manner ovat myös nopeassa murroksessa. Vauhdilla kasvava metropoli on eräänlainen Afrikan pääkaupunki, YK:n ja Afrikan unionin tukikohta, jossa tuhannet ihmiset suunnittelevat maanosan tulevaisuutta. Kyse on tietenkin myös geopoliittisesta kamppailusta, jossa Kiina on erittäin toimelias ja hyvin varustautunut. Jos Afrikan kehityksen suuntaan halutaan vaikuttaa, Euroopan unionin on oltava yhtä lailla aktiivinen.

Mitä Etiopiaan tulee, väkiluvultaan Afrikan toiseksi suurin valtio on juuri nyt kutkuttavassa vaiheessa. Suurlähettilään mukaan parissa vuodessa maassa on tapahtunut enemmän kuin parina aiempina vuosikymmeninä yhteensä. Äskettäin Nobelin rauhanpalkinnon saaneen pääministeri Abiy Ahmed Alin tavoitteet ovat pääosin kannatettavia ja läntisten arvojen mukaisia. Käynnissä on merkittäviä rakenteellisia uudistuksia yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Näillä näkymin elokuussa Etiopiassa on tarkoitus järjestää ensimmäiset vapaat vaalit.

Toivoa siis on, mutta niin on uhkiakin. Niin suosittu ja karismaattinen henkilö kuin pääministeri Abiy onkin, myös etniset jännitteet ovat nousussa. Vaalien lähestyessä ne saattavat kärjistyä. Odotuksetkin ovat korkealla, parannuksia elämään toivotaan maassa nopeasti, ja jos sellaisia ei koeta, kehityksen suunta voi kääntyä hetkessä. Valoisa ja synkkä skenaario ovat molemmat mahdollisia.

Kun ajattelee hankalaa lähtökohtaa ja kaikkia mahdollisia riskejä, jälkimmäinen tuntuu melkein pä todennäköisemmältä. Valoisaa on kuitenkin uskottava ja toimittava sen puolesta - aivan niin kuin pääministeri Abiy, suurlähetystön väki ja kaikki Etiopiassa tapaamamme suomalaiset. Ihailen sitä jokapäiväistä, sinnikästä työtä, jota he tekevät.

Samalla lailla joko synkkänä tai valoisana voi kuvitella koko maanosan tulevaisuuden. Väestöltään nuori manner on täynnä potentiaalia. Samaan aikaan tietenkin juuri hurja väestönkasvu on suuri ongelma, varsinkin pahenevan ilmastokriisin oloissa. Ensimmäisenä ja kovimmin sekin iskee

kaikkein suojattomimpiin valtioihin. Lumettomat talvet hyvinvointivaltiossa ovat surullisia, mutta pieni murhe verrattuna kokonaan tulematta jääviin tai täysin väärään aikaan tuleviin sateisiin alikehittyneissä maissa.

Miksi suomalaisten sitten pitäisi välittää? Minustakin tuntuu jo nyt, palattuani lyhyen matkan jälkeen takaisin työhuoneeni rauhaan, että Etiopia on kaukana. Luonnollisesti täällä Suomessakin on monenlaisia murheita ja huolen aiheita, sekä omassa lähipiirissäni että yhteiskunnassa, ja nämä huolet valtaavat mielestäni suurimman tilan. Niin ihminen on rakennettu, kaikki ihmiset kaikissa maailman maissa.

Kuitenkin afrikkalaisten murheet ovat myös meidän murheitamme. Maailma on samaan aikaan sekä suuri että pieni, ja olemme kaikki kytköksissä toisiimme, halusimme sitä tai emme. On esimerkiksi päivänselvää, että nimenomaan köyhyys ja levottomuudet liikuttavat ihmisiä. Niinpä paras keino yrittää estää painetta rajoillamme on parantaa elämisen olosuhteita maissa, joissa ne ovat huomattavasti meitä huonommat. Yhtä lailla tärkeää on yrittää edistää rauhanomaista yhteiskunnallista kehitystä meitä hauraammissa valtioissa.

Ei, Suomi ei voi tehdä kaikkea. Suomi ei voi pelastaa maailmaa. Suomi ensin, ilman muuta. Mutta Suomen kyllä pitää tehdä sen minkä pystyy, ei suinkaan silkasta hyväntekeväisyydestä vaan ihan oman etummekin takia. Kehitysyhteistyö on työtä myös Suomen puolesta.

Juha Itkonen, Facebook artikkeli, Tammikuun 27, 2020